

Scrisoare deschisă

În atenția: Direcției Județene pentru Cultură Prahova

Ministerului Culturii și Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice

Stimați specialiști,

În urmă cu un an, pe data de 9 decembrie 2021, Direcția Județeană pentru Cultură (D.J.C.) Prahova declanșa - conform atribuțiilor proprii și în baza legislației în domeniu - procedura de clasare în Lista Monumentelor Istorice a obiectivului „Rafinăria Steaua Română” din municipiul Câmpina. Acesta reprezintă un ansamblu de valoare istorică națională, rămas până azi mărturia cea mai palpabilă a rolului important jucat de Societatea „Steaua Română” în dezvoltarea României, în prima jumătate a secolului trecut – în fapt, rafinăria de la Câmpina este cel mai grăitor martor al anilor de glorie a petrolului românesc.

Conform legislației (art.14 din Legea 422/2001), timp de maximum 12 luni de la declanșarea procedurii de clasare, obiectivul a beneficiat de regimul juridic al monumentelor istorice. În acest răstimp, dosarul de clasare ar fi trebuit „întocmit” (vezi art.13 din aceeași lege) de către D.J.C. Prahova.

Înainte oricărui altor pași din această procedură, se impunea însă inventarierea riguroasă a rafinăriei, din punct de vedere al patrimoniului cultural, pentru a putea fi evaluată în mod obiectiv. Deși intenții și chiar oferte au existat, nu cunoaștem să fi avut loc în acest an scurs de la declanșarea clasării, nicio astfel de inventariere – făcută conform art.12 alin.(1), (2) și (4) din legea menționată, dar și art.3 din *Normele metodologice de clasare și inventariere a monumentelor istorice* (aprobate prin Ordinul MCC nr.2260/2008). Dacă totuși va fi avut loc, o inventariere s-a făcut poate numai de către proprietarii obiectivului, și oricum nimic despre ea nu a fost făcut public. *Normele* amintite arată că nucleul inventarierii este completarea documentului tipizat numit „Fișa analitică de inventariere” pentru fiecare posibil monument istoric. Până acum, din câte știm, niciun specialist atestat de Ministerul Culturii (cf. art.4 din *Norme*) nu a parcurs măcar această etapă preliminară, de a realiza aceste fișe (fiind vorba despre un ansamblu industrial, e nevoie de câte o fișă pentru fiecare clădire, instalație sau platformă).

Prin urmare, pentru a impulsiona eforturile de evaluare ale specialiștilor atestați, subsemnatul Mădălin-Cristian Focșa, în calitate de master în istorie (specializarea patrimoniu cultural) și din postura singurului autor ce a publicat deja un articol științific despre valoarea cultural-istorică a rafinăriei de la Câmpina¹, am redactat o formă completată parțial (doar cu elementele esențiale) a acestor fișe analitice de inventariere (FAI-M), pentru fiecare dintre componentele rafinăriei ce întrunesc criteriile stipulate de *Norme* (art.7-12). Am făcut aceasta din pasiune pentru istoria Câmpinei și pentru patrimoniul cultural, ca un exercițiu motivațional de implicare civică. Această operațiune am realizat-o parcurgând (personal sau prin intermediul altor cunoscuți) fiecare dintre cele trei etape ce trebuie urmate de un specialist atestat MC, în vederea realizării fișei respective (FAI-M) - conform art.5 din *Norme*.

¹ Mădălin-Cristian Focșa: *Rafinăria „Steaua Română”, peisaj industrial unicat*, în „Anuar – Societatea de Științe Istorice din România, filiala Câmpina”, nr.12 (2021), p.246-265.

Datorită faptului că accesul pe teritoriul rafinăriei nu este public², prima etapă (cercetarea pe teren) s-a limitat la utilizarea unor analize dinaintea încetării activității în rafinărie (2019) și a trebuit să fie compensată prin accentuarea etapei a treia (obținerea de informații bibliografice și de arhivă). Aceasta a fost posibilă printr-o laborioasă muncă de cercetare, care s-a întins pe mai bine de cinci ani de zile. Evident, pentru câmpurile completate din FAI-M am respectat instrucțiunile de introducere a datelor (cf. anexei nr.4 de la *Norme*) – cu câteva observații tehnice pe care le-am detaliat în *Nota explicativă* anexată fișelor.

Separat de această inventariere, doresc să atrag atenția asupra faptului că toate aceste instalații și clădiri conțin (de regulă la interior, dar nu neapărat) un patrimoniu mobil foarte variat și valoros, legat de clădirile și instalațiile respective, despre existența căruia subsemnatul cunosc doar câteva detalii de la foști angajați ai rafinăriei. Acesta ar trebui și el inventariat din punct de vedere cultural-istoric – de fapt cu el ar fi trebuit început, căci patrimoniul mobil este întotdeauna mult mai vulnerabil decât cel imobil. În urma inventarierii patrimoniului mobil, evaluările din aceste fișe pot crește substanțial și noi fișe pot apărea, pentru că utilajele, aparatele și uneltele istorice dau greutate oricăror clădiri, oricât de banale, dar în special celor de patrimoniu industrial. De altfel, însăși Secțiunea Evidență din Comisia Națională a Monumentelor Istorice a atras atenția (în ședința din mai 2021 la care s-a discutat cazul rafinăriei de la Câmpina) asupra faptului că patrimoniul mobil este inseparabil de cel imobil - așadar trebuie evaluate împreună.

Vă transmit așadar aceste fișe (FAI-M) completate parțial ([link descărcare](#)), pentru a fi un punct de plecare în munca dumneavoastră de evaluare a acestui obiectiv, adresându-vă totodată **rugămintea să faceți public stadiul demersurilor** pe care le-ați întreprins dumneavoastră până în acest moment – nu neapărat pentru clasarea, cât mai ales pentru inventarierea și cunoașterea patrimoniului cultural-istoric al rafinăriei „Steaua Română” de la Câmpina. Și, de asemenea, vă adresez rugămintea să oferiți publicului, în spiritul principiilor transparenței și interesului comunitar, detalii asupra perspectivelor și așteptărilor de viitor, în ce privește conservarea și valorificarea părților importante din acest ansamblu. Cu atât mai mult cu cât ne aflăm în fața unui obiectiv de certă valoare (cel puțin) națională, iar dumneavoastră reprezentați autoritățile responsabile de conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național, de transmiterea acestuia către generațiile viitoare.

Cu aleasă prețuire și multă speranță,

Mădălin-Cristian Focșa (master în istorie)

Câmpina, 9 decembrie 2022

Acest demers în vederea cercetării și evaluării rafinăriei este susținut de următorii experți/specialiști atestați MC: arh. **Șerban Sturdza** (președinte ProPatrimonio, membru coresp. al Academiei), dr.arh. **Ruxandra Nemțeanu**, arh. **Irina Popescu-Criveanu** și dr.arh. **Toader Popescu**.

De asemenea susțin demersul și conf.univ.dr. **Florentina Nițu** (decanul Facultății de Istorie - Univ. din București), prof.univ.dr.arh. **Ana-Maria Zahariade** (UAUIM), conf.univ.dr.geogr. **Bogdan Suditu** (coordonator „Strategia Națională de Protejare a Monumentelor Istorice”), prof.univ.dr. **Gheorghe Calcan** (UPG Ploiești), dr.cercet.muzeogr. **Emilia Iancu** (Ploiești), dr.ist. **Dorin Stănescu** (Ploiești), dr.ist. **Andrei-Răzvan Voinea**, exp.cons.tehn.muzeogr. **Olimpia Andrei** (Mz.Naț.Tehnic), **Ana Rubeli** (președinte As. Culturală „Aici A Stat”), jurnalist **Liviu Mihaiu** (dir.ed. „Radio Guerilla”), arh. **Ștefana Pascu-Nica**, ing. **Matei Sumbasacu**.

² Cu excepția unor zile ale porților deschise organizate cu succes de către proprietarul celei mai mari părți a obiectivului, în această vară – eveniment la care mi-am adus și eu aportul, alături de un grup de inițiativă local numit „Rafinăria la prezent”, și pentru organizarea căruia țin să mulțumesc public companiei respective.